

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

לך לך - ז' מר-חשון

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושתים לבריאה

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' רחמים ב"ר יואב ע"ה

אנטיאן

נפטר בדמי ימיו - בליל שמע"צ ה'תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

כתובתינו באינטרנט: <http://www.moshiach.net/blind>

לך לך - ז' מר-חשוון

מו.

כמדובר כמ"פ, אז ס'איז שוין „כלו כל הקצין“, און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מודיע געווען אז מ'האָט שוין תשובה געטאָן, און מ'האָט שוין אויך „צוגעפּוצט די קנעפּ“, און לויט אַלע סימנים איז דורנו דער דור האחרון פון גלות ובמילא דער דור הראשון פון גאולה. ועפ"ז איז מוכן, אז ס'איז אַן ענין שהזמן גרמא — אז מ'זאָל זיך גרייטן בפועל צו „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך“, תיכף ומיד ממש.

... ע"פ המדובר לעיל, אז בדורנו זה במיוחד (דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה) שטייט בהדגשה יתירה די עבודה פון „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך“, וקנין כל העשר ארצות — איז פאַרשטאַנדיק, אז דאָס דאַרף זיך לכל לראש אָפּשפיגלען אין דער עבודה מעין זה פון אידן, דורך דעם וואָס ער איז מוסיף אין לימוד התורה, ניט נאָר לויט זיינע ג' מוחין השייכים למדות, נאָר אויך ג' מוחין בעצם. וואָס דאָס איז במיוחד — דורך מוסיף זיין אין לימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין), כולל — בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

(משיחות ש"פ לך לך, י"א מרחשוון תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ראה גם שיחת ח' חשוון שנה זו.

אז ביז שבעה בחשוון איז עס נאך אלץ א המשך פון דער עלי לרגל דחג הסוכות, און ווי עס איז מפורש אין ש"ך, „דכל פעם שהיו ישראל עולים לרגל לא היו יכולין להגיע לבתיהם אחר הרגל אלא בטי"ו יום והי' דומה להם כאילו הם עדיין באי' עסוקים בעניני הרגל כל זמן שלא היו עוברים הנהר הגדול נהר פרת“.

דאָס הייסט, אז ז' מרחשוון איז דער טאָג וואָס איז מדגיש דעם גמר ההילוך והעלי לרגל — ער באַדייט די ירידה (מן העלי) אידן קומען אַראָפּ פון דער שלימות הקדושה אין ביהמ"ק בירושלים, יעדער איינער קומט צו זיין אָרט, תחת גפנו ותחת תאנתרי, בארץ ישראל אָדער בחוץ לארץ, ביז צו דעם אחרון

רש"י תענית י"ד, ב (ד"ה אית) וברית ורג' שם. אבל בפרש"י שם י"א, א: כלומר ביאת מים לנהר פרת שהוא רחוק יותר. ובמאירי שם מפורש יותר. לנהר פרת ולא ידבו מימיו כי כ"ד עד שלא יוכלו לעבורי.

וראה לקמן הערה 10.

(7) חרם סמ"ג סקמ"ז.

(8) ראה הערה 10.

(9) מ"א ה, ה.

(10) כי"ם מלשון הש"ך הנ"ל הם עדיין באי' . . . שלא היו עוברים הנהר הגדול נהר פרת, היינו שהיו עולים לרגל מחיל. ונמצא שגם בשבילם אחרו השאלה. וכ"ם לכאורה מלשון המאירי הנ"ל. עד שלא יוכלו לעבורי, וכן מפורש בפרש"י לריף תענית שם. כשהזכירין לכלל מן ארץ ישראל לאחר הרגל... אבל בפרש"י אדה"ו מפורש. כדי שיגיע

(**) ולהעיר משד"ח כללי הפוסקים סי"ח אות ג (כ"ד ס' איתחיד, א) אם הפירוש לתענית הוא לרש"י.

(*) ולכאורה כ"ה לפרש"י במשנה הנ"ל (כ"ד הערה 6).

(**) ולהעיר משורת חשב"ץ ח"ג סי' רא. שעדיין הם עולים לרגל ממצרים ושאר ארצות.

א. ז' מרחשוון פאלט אויס אַלעמאַל אין דער וואָך פון פ' לך לך. וע"ס הידועי' אז די מועדי השנה (פון לשון „מויעד“ — א ספּעציעלער זמן) האָבן אַ שייכות צו די פרשיות אין וועלכע זיי פאלן אויס, איז מוכן, אז אויך ז' מרחשוון האָט אַ תּוּכנ'דיקן פאַרבונד מיט פ' לך לך [ובפרט אז ז' מרחשוון פאלט אויס אַלעמאַל אין פ' לך כניל, ניט ווי אַנדערע מועדים וואָס זייער קביעות אין די פרשיות ווען זיי זיינען חל בייט זיך משנה לשנה].

וועגן ז' מרחשוון זאָגט די משנה, אז דאָס איז דער טאָג ווען „שואלין את הגשמים“, ט"ז יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת, און אזוי איז געפּסעקט די הלכה אין רמב"ם ושריע, אז באי' הויכט מען אַן שואל זיין גשמים ב' מרחשוון.

פאַרשטייט מען, אז דאָס איז ניט בלויז אַ סיבה שלילית, אַז דער גשם זאָל ניט גורם זיין קיין צער צו אַ אידן ביז ער וועט אַנקומען, לביתו בסוף הגבול, נאָר

(1) בתחלת השבוע (ביום א') או באמצע השבוע (יום ג' או ד' — כבשנה זו, תשמ"ג), או בסוף השבוע — ביום ו'.

(2) של"ה חלק תרשיב"ר ר"ס וישוב.

(3) תענית י, א.

(4) הל' תפלה סי' הטי"ו.

(5) אריח ר"ס ק"ו. ובשריע אדה"ו שם.

(6) כ"ה בשריע אדה"ו. ולא יעצרו הגשמים. וכ"ה בריטב"א תענית שם. שלא יעצרו הגשמים בחזרתם כ"י. ולכאורה כ"ה הכוונה ברע"ב למשנה תענית שם. ולא יפסיקו הגשמים. ובפרש"י כ"ם (כ"ה, א ד"ה כ"ד). ולא ידביקו הגשמים. וראה גם לשון

(*) אלא שממש"ך. ונמצאת מנשילן לעתיד לבא.

ושותקים או גרוע מזה. ואף שבכל זה המפעל לכשעצמו גם כן דבר גדול, אבל אי אפשר לדבר בבת אחת בשתי הנוסחאות. ולדעתי העיקר עתה הוא מחאה הכי חריפה, בנוגע למצב הבטחוני כפשוטו, נגד הויתורים לכל הלחצים הפוגעים במצב הבטחוני, שפירושם אחד שאין גבול לויתורים הלית. ועוד נקודה חשובה לדעתי, אולי מפני שאני אפטימיסטי יותר מדי, שבאם היתה מחאה זו באה באופן בלתי פוסק ובחריפות הכי גדולה כדרישת המצב, היתה סוף סוף מצליחה, ובעתיד הקרוב. והשקפתי זו מבוססת גם על הנהגה בדרך הטבע, טבע היחסים הבינלאומיים. אף שכמובן וגם פשוט מאמין אני באמונה פשוטה שכמו שעד עתה הי' קיומו של עם ישראל בכל מקום, כולל גם ובעיקר באה"ק, באופן נסיי, כן הוא גם עתה, וכלשון הידוע כבשה אחת בין שבעים זאבים, אלא שבתקופה אחרונה של הגלות והחושך כפול ומכופל נתוסף שכמה וכמה מבני מתחננים בשם הכבשה, שה פזורה ישראל, קחו מאתנו חלק מארצנו הק' משום שאין בכוחנו להתמודד אתו, או — שהוא היפך הצדק שיהי ברשות בני ישראל, או היפך היושר, או היפך הגאולה וכו'.

מבין השורות במכתב כ' הרושם אצלי אשר הוא וחבריו אינם מאמינים בהצלחת עמדה תקיפה האמורה. ולכן מקום למפעלם האמור ורצוי הוא (ומובן — עכ"פ במקסימום התוקף האפשרי במפעל כזה), אבל בנוגע לעמדתי הרי זו. מובנת מכל האמור, ואחרי בקשת סליחתו וכו'.

ויהי רצון אשר כאו"א מאתנו יצלל כל האפשרויות שלו לחיזוק עמנו בני ישראל בכל מקום שהם, בטחוננו — בגשמיות ובטבע ובטחוננו ברוחניות ובברכת ה', אשר זה בזה תלוי, ואדרבה הראשון תלוי בהשני, ומתוך מרץ המתאים ובאופן דמוסיף והולך, בשמחה ובטוב לבב.

(ממכתב כד שבט, תשמ"א)

●

... לתוכן כתבו — ומבלי לגרוע כלל מחשיבות התכניות שכותבן — בטח ידוע למר וגם רואה במוחש איך שהנסיגה מפני הגוים נמשכת ובקצב מסחרר — וכוונתי נסיגת אלה מהיהודים באה"ק שגם הם הקובעים את הנהגה בנוגע להשטחים, לחוזה, קעמפ דייוויד (היפך המוחלט של מחנה דוד), במיוחד מסירת בארות הנפט תמורת פסת נייר, ועוד.

ולחקירתי בחוגים שונים: היתכן, ולמה, אין פוצה פה ומצפצף (חקירה חשאית, כמובן): נענתי — כי עייף העם מליג שנות מתח בלתי פוסק, ונוצרה תגובה (תת הכרה) דהגנה וחיסון, שכ"ז שייך להמנהיגים וכל, השאר — ישב תחת גפנו ותחת תאנתר!

(ממכתב י"מ אלול, שנת הקהל, תשמ"א)

שבישראל (אין חו"ל) דערגרייכנדיק דעם נהר פרת.

ב. לפי זה דארף מען פארשטיין די שייכות צו פ' לך, וואו עס רעדט זיך און ס'איז מודגש דער היפך — לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך — די הליכה ועלי (פון אברהם) ממקומו וארצו, ארויסגיין פון חו"ל (חרו), און גיין קיין א"י.

און אע"פ אז גלייך בתחלת הסדרה ווערט אויך דערציילט אז, וירד אברהם מצרימה"י — איז דאך אבער בא- וואוסט אז דער תוכן עיקרי פון יעדער סדרה זאגט זיך ארויס אין איר נאמען, ובפרשתנו אין דעם נאמען, לך לך, וואס ווייזט אויף דער הליכה פון חו"ל ועלי אין ארץ ישראל. ועוד ועיקר — רוב הסדרה ככולה רעדט וועגן אברהם'ס זיין אין א"י.

און וויבאלד אז יעדער ענין אין תורה איז א הוראה, איז דאך פאראן א הוראה סיי אין דער פרשת השבוע (כידועי) תורת אדה"ז אז, מען באדארף לעבן מיט דער צייט, מיט דער פרשת השבועי, סיי אין דעם ענין פון ז' מרחשון — פאדערט זיך ביאור, ווי קומען זיך צוזאמען די צוויי ענינים, וואס זיינען בתוכן הפכי איינער פונעם צווייטן.

ובפרט אז דער ענין הנ"ל פון ז'

האחרון שבישראל שעלה לרגל לביתו לנהר פרת שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים (וראה י"ב שם. חייט למשנה תענית שם). ובפסקי התוס' תענית ס"ט. הרחוקים מנהר פרת כגון בני בבל לא היו עולים לרגל (וראה תודיה מאל"י פסחים ג, ב. משנה למלך ה' קרבן פסח בתחלתו). ואכ"מ.

(י"ב, י"ד).

(12) ספר השיחות תשי"ב ע' 29 ואילך. ולהעיר שתורה זו שמע כ"ק מרח אדמור"ר מאביו מוצשק פ' 17 ד.

מרחשון איז ניט אן ענין וואס איז געווען שייך נאר בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ווען מ'האט עולה געווען לרגל, נאר ס'איז אויך שייך צו אידן בכל הזמנים. וואס דערפאר איז, שואליו את הגשמים" בז' במרחשון בא"י אויך בזמן הזה, ווי דער אלטער רבי ברענגט אראפ בשו"ע"י, אף לאחר החורבן" היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות" בירושלים" לרגל כמו שעושים גם היום לפיכך" לא בטלו תקנת חכמים שתקנו השאלה בא"י בז' במרחשון.

און דאס איז אויך נוגע בכל המקו- מות, אויך בחו"ל, ווי" דער ש"ך" זאגט, אז אויב מ'שרייבט אין א שטר

(13) שם. והוא מר"ן תענית שם. הובא בב"י לטור שם. לבוש שם. וראה קרבן נתנאל על הראש תענית שם ס"ד אות ת. הגהות יעב"ז ל"ב שם.

(14) ראה גם שהש"ר פ"א, טו (ב). פ"ח, ט (ג). מהר"ץ חיות נדרים כג, א.

(15) ראה לעיל הערה 10 ובשו"ת הב' שם מתשכ"ז, ובמקומות שבהערה שלפניו.

(16) בלבוש שם. מתאספים יחד בירושלים כל הדרים פביבותי".

(17) בר"ן שם: ומפני עולים הללו ראוי שנאחר השאלה שהיא היתה עיקר התקנה. ומלשון משמע קצת שיש בזה (מעיו) הגדר דעלי לרגל (ובדמשמע בשהש"ר ותשכ"ז שם. ועוד). שלכן מאחריו בשבילן השאלה, משא"כ מלשון אדה"ז. לפיכך לא בטלו כו", משמע שהוא רק הנהגה טובה כר וכיו"ב. וראה שו"ת נובי מהד"ת או"ח סי' צד. שו"ת מהר"ץ חיות קרא לעבודת ביהמ"ק. ואכ"מ.

(18) אף שלהלכה בחו"ל שואליו ס' יום אחר התקופה (טושו"ע ודאדה"ז או"ח שם). ולהעיר מתענית (ד, ב) דמשמע דדברי ר"ג הם גם בבבל (גלות). עיי"ש.

(19) ונוגע גם להלכה בשאלת גשמים. טעה היחיד ושאל מטר מ" מרחשון ואילך אינו מחוייב לחזור" (שו"ע אדה"ז שם ס"ס א. וש"נ).

(20) חו"מ סמ"ג סקמ"ז.

(י) ועד"ז הוא בלבוש שם: ולכן לא היו מתחילין גם אחר החורבן עד ז' מרחשון כדי שגייעו לכתיהם. אלא שכתב לפניו. אע"פ שלא היו עולים לרגל מ"מ היו מתאספין כו".

מה שמבהיל עוד יותר, ובלשון נביא הגאולה והישועה (ישעי' ה, כ) „שמים חושך לאור ואור לחושך“, אשר ענין של נסיגה וכניעה וכו' קוראים לזה הישג ונצחון ועצמאות, וכל דרישה ובתוקף שלא להכנע ללחצים וכו' כנוה בשם „גלותיות“ וכדומה. ובודאי לדכותי דמר אין כל צורך באריכות בזה, ובפרט בדברים המצערם ומבהילים, הן בגשמיות והן ברוחניות בכלל, ועוד יותר ברוחניות היהדות האמתית במיוחד.

מובן ופשוט שאין עניני ולא כוונתי בכתיבת מכתבי לעורר יאוש חז' או העדר פעולה ורפיון ידים, והכתוב לעיל הרי זה בלשון הידוע, דאגה בלב איש ישיחנה, ובפרט דאגה תמידית, ודאגה בענינים האמורים. על אחת כמה וכמה בנוגע לתוכן מכתבו אודות המפעל שהוא וחבריו שי רוצים לארגן, אשר נקודתו ארגון דעת הצבור, ובפרט בין אומות העולם, בנוגע ליחסים לאה"ק ולעם הדרים עלי, אשר זה מכמה וכמה זמן שנסייתי בעצמי ועל ידי ידידים לדבר בנקודות האמורות. והסיבה העקרית לחוסר הצלחה בזה היתה שכל הלחצים והנסיגות וכו' או רובם ככולם מבוססים ומוצאים עידוד מחוגים ידועים בארצנו הק', אשר יש להם השפעה, ולפעמים השפעה מחלטת בהנהגת היחסים הבינלאומיים, ועד שמומנים לחץ אם ישירות או בעקיפין. וכמדובר כמה פעמים וכבר נתפרסם גם בעתונות, ראי מוכחת בזה אשר תיכף לאחר נצחון מלחמת ששת הימים נשלחה משלחת רשמית, אף כי לא בפרסום, של באי כח הממשלה (— שרים) בעת ההיא בהצעה להחזיר כל השטחים שעברו לרשות בני תמורת „שלום“ כביכול.

בהמשך להאמור, עובדא המראה שלא נשתנו העתים בזה גם לאחר כריכ שנים, הוא אשר בהקדמה להמ"מ בקעמפ דייויד, בישיבות ההכנה לזה, שבה השתתפו באי כח הממשלות וראשי הממשלה בראשם, באה הצעה מצד הישראלי שכל הגדה המערבית תעבור למשטר של „טרוסטישיפ“, אלא שה„טרוסטישיפ“ תמסר לאה"ק. וכשהגיעה אלי ידיעה זו ושאלתי ממשלתפי האסיפה, הרי כל ענין טרוסטישיפ פירושו אפטרופסות (שמקבלים מאחרים) ולא בעלות, עם כל התוצאות מהחילוק שביניהם — לא קבלתי כל מענה. באופן נסי לא נתפרסם הדבר, ובודאי גם כי ישמור על הסוד, מלבד ליחידי סגולה שימצא לנכון לגלות להם, אף שאם יחידי סגולה הם — בודאי ידוע להם עד"ז.

הצעה אמורה לא נתקבלה על ידי הצד השני, כיון שגם לזה לא רצה להסכים. אבל הדבר ודאי נשמר בזכרון כל המשתתפים בהדיון, עם כל התוצאות מזה.

לכאורה אין בהאמור שייכות ושלילה להמפעל אודותיו כתב, ובהקדמה עוד הפעם שאיני רוצה כלל וכלל להחליש כל פעולה בכיוון המוליך להרצוי והטוב, אבל בנוגע להשתתפותי ולהסכמתי וכו', הרי מטבע מפעל זה ובפרט בצעדיו הראשונים, (א) לדבר בנוסחא של פשרה, או עכ"פ שיוכל להתפרש כפשרה, (ב) לדבר לא לאלו שהם היו עד עתה המחליטים והגורמים להתדרדרות המצב בנוגע למעשה בפועל, כי אם לאחרים, ורק לאחרים, מפני טעמים מובנים. אבל זה גופא מדגיש כאילו נקודת הכובד בשיפור המצב היא ברשותם של אלו שמדברים אליהם, בה בשעה, שהמצב להיפך, (ג) ולאחרי בקשת סליחתו, כריכ ארגונים בחו"ל וגם בארץ שחובתם יכולים בודאי להגיב ובחריפות על המצב הבטחוני והמצב הבינלאומי בכלל

„אחר הרגל“, מיינט עם „ט"ו יום אחר הרגל“, לויט דער משנה הנ"ל, „ואע"ג דהשתא אנן בגולה מ"מ לשון אחר הרגל נמשך מהם“.

ג. דעם עצם ענין, אז אין דער עבודה פון אידן אוועקגייענדיק פון ביהמ"ק איז דא א עילוי — וואס מצד דעם י"ל אז עס ווערט אנגערופן „לך לך“, וואס ווייזט אויף עלי — איז מובן: דוקא ווען אידן קומען אן כל אחד לביתו ולמקומו, און אדם חורש ואדם זורע"י מאכט יעדער איד פון זיינע דברים גשמיים א דירה לו ית' בתחתונים" דורך תומ"צ, און „כל מעשיך יהיו לשם שמים" און „בכל דרכיך דעה"י.

וואס דאס איז נישט שייך (אויף אזויפיל) בשעת מ'געפינט זיך בירושלים ובביהמ"ק בזמן הרגל, ווארונג דעמולט האט מען נישט צו טאן מיט עבודת האדמה, מיט הולך לפרקמטיא וכו' ובכלל מיט עובדין דחול — מיט „תחת"י נים“.

אבער פון ז' מרחשון אן (ווען אידן הייבן צוריק אן חרישה וכו' מאכן פון דברים תחתונים א דירה לו ית'), א יתרון האור מן החושך"י, במילא ווערט אן עלי, „לך לך“, בא אידן"י.

[ובדוגמת המבואר בכ"מ בנוגע צו דער ירידה הכללית — ירידת הנשמה למטה"י בעולם הזה, אז דורך איר עבודה למטה אין דברים גשמיים, צו

מאכן די וועלט א דירה לו ית', ווערט זי נתעלה העכער ווי זי איז געווען פריער (לפני ירידתה למטה"י)].

דאס איז אבער נישט מספיק לבאר די שייכות צו פ' לך לך ווי דאס איז בפשוטו של מקרא"י, אז עס רעדט זיך וועגן הליכת אברהם פון חו"ל קיין א"י, און וואו עס איז מודגש דער „לך לך“ דורך דעם הילוך פון חו"ל קיין א"י.

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם החילוק צווישן דעם מעמד ומצב פון אידן בעלייתם לרגל, וואו זיי האבן זיך געפונען „לפני ה'“, לגבי זייער מעמד ומצב געפינענדיק זיך יעדערער במקומו „תחת גפנו ותחת תאנתו“ — נישט „לפני ה'“. וואס איז כמובן א ירידה לגבי זייער מעמד ומצב זייענדיק „לפני ה'“, איז אבער דא אן עלי ועילוי דוקא דורך דעם וואס זיי זיינען ווייט, נישט „במקום אשר יבחר ה'“.

ווייל מעין דוגמא לדבר אין נגלה דער חילוק צווישן א שכיר און א שליח: א שכיר איז עבודתו בדרך כלל אין דעם ארט פון די בעלים, אדער (במקום) מיט נכסי הבעלים: דאקעגן א שליח איז בדרך כלל נישט במקום הבעלים (ווי עס ווערט אנגעדייטעט אין לשון „שליח“ גופא — אז ער ווערט אוועקגעשיקט פון דעם משלח): און אויך זיין עשי' איז לאו דוקא פארבונדן מיט חפצי הבעלים.

27) ראה אה"ת שם תרעט, א: לך לך שיהי בבחי' מהלך ולא בבחי' עומד, ושם ע"ב: שזהו עיקר פי' לך לך. וידוע (תרי"א ל, סע"א) ובכ"ח שזה העילוי שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה שנעשית בבחי' מהלך.

28) משא"כ לפי הזהר ב"לך לך" שההליכה היא מלמעלה למטה — תרח פרשתנו פט, ב. אה"ת שם (כרך ו) תרעט, ב. וראה ד"ה ויאמר גר לך לך תשליח (נדפס לקמן ע' 295 ואילך).

29) כנאמר בכמה כתובים על ביהמ"ק או גם בנוגע לירושלים (ראה יב, י. יח. יד, כג. וראה זבחים לב, סע"א ואילך. ק"ט, ב. יומא מה. ב.) ואכ"מ.

21) ברכות לה, ב.

22) תנחומא נשא טז. במדבר פ"ג, ו. תניא פל"י.

23) אבות פ"ב מ"ב.

24) משלי ג, ו. טושו"ע א"ח סר"א.

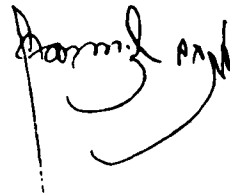
25) לשון הכתוב קהלת ב, יג.

25) ראה בארוכה בכ"ז לקמן ע' 381 ואילך.

26) ראה אה"ת פרשתנו (כרך ד') תרפה, סע"א — שענין „לך לך“ קא על ירידת הנשמה בגוף.

ויהי רצון אז דער טאן אין דעם אלעם אויבנגעשריבענעם, נר מצוה ותורה אור, ובשמחה, זאל באלייכטן דעם חושך הגלות און עס זאל זיין, כימי צאתך מארץ מצרים, אז אין די איצטיקע לעצטע טעג פון גלות איז שוין לכל בני ישראל הי אור במושבותם, וואו נאָר אַ איד געפינט זיך, ווייל יעדער איד איז דאָך עמך וצאן מרעיתך — עם נושע בהשם,

און במהרה בימינו ממש וועט מקוים ווערן די הבטחה: ציון במשפט (תורה) תפדה ושבי בצדקה — בגאולתנו האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל הנ"ל

נר . . אור: משלי נ, כג.

כימי . . מצרים: מלכה ז, טו.

לכל . . במושבותם: בא י, כג.

עמך וצאן מרעיתך: תהלים עט, יג.

די הבטחה: ישעיה א, כו.

במשפט (תורה): לקריאת ר"פ דברים. ע"פ ת"א לוישב מ, יג.

זיך מתייחס צום משלח, ד.ה., אז דער משלח טוט דורך דעם שליח: ביז צו דעם העכסטן אופן אין, שלוחו של אדם כמותו — כמותו ממש. אז ניט נאָר די מעשה השליח און זיין כח המעשה ווערט אזוי ווי דעם משלח, נאָר דער שליח גופא ווערט די מציאות פון דעם משלח [וואָס דערפאַר העלפט עס אויך אין אזעלכע ענינים וואָס דער משלח דאַרף בדוקא אליין טאָן].

ה. מעין זה י"ל איז דער חילוק (ברוחניות) צווישן דער עבודת ישראל בעלייתם לרגל זייענדיק, לפני ה" (במקום הבעלים), און זייער עבודה תחת גפנו ותחת תאנתו:

בעלייתם לרגל, איז ביי זיי געווען „יראה כל זכורך את פני האדון ה'“ „את פני ה' אלקיך“ „ראיית אלקות — וכדרך שבא לראות כך בא ליראות“ — אידן זיינען געקומען זען און „אינ“ זאפן דעם גילוי אלקות שבביהמ"ק. דאָס זען די „עשרה“ ניסים שנעשו לאבותינו בביהמ"ק און „מקום שכינה, כהנים בעבודתם לויים בדוכנם וישראל במעמדם“ — איז דאָס אַלץ כביכול אַן ענין „צוליב זיך“. זיי דערהערן און „שעפן“ זיך אַן מיט גילוי שכינה

שליח מיינט אז ער טוט אַ מעשה איזו שתהי פאר דעם משלח.

עס איז אויך אַ חילוק בתוכן צווישן אַ שכיר (וכי"ב) מיט אַ שליח: אַ שכיר איז, כל עשיתו צוליב זיך, כדי לקבל שכרו ואילו הוא נושא את נפשו; לאידך, דער מושג פון שליח איז, אַז די פעולה ומעשה וואָס ער טוט איז (בעיקר) ניט פאַר זיך נאָר פאַר דעם משלח.

דעריבער, איז אַ שכיר, וויבאַלד אַז ענינו איז וואָס ער טוט צוליב זיך, איז אַ שקלא וטריא צי זיין מעשה קען זיין ווי מעשה השוכר, גערעכנט ווי דער בעה"ב האָט געטאָן די מעשה.

משא"כ אַ שליח, הגם ער איז ניט אין דעם אָרט וואו עס איז דער משלח, ווי-באַלד אָבער ער טוט עס (בעיקר) נאָר פאַרן משלח, איז די עשי פון דעם שליח כאילו ווי דער משלח האָט עס געטאָן; אָדער נאָכמער, אַז די מעשה גופא איז

(30) תצא כד, טו.

(31) אף שלפעמים גם „פועל“ הוא שליח ונאמר ע"י ל' „שליחות“ (ראה לדוגמא ב"ק סטו, סע"א ואילך). הרי נק' פועל, „השוכר את הפועל“, אלא שמשמשים בל' שליחות כיון שבמציאות עושה דבר במקום הבעה"ב. אבל אין בזה (שלימות) הגדר דשליחות.

(32) בכ"מ (י, א). שאני פועל דידו כדי בעל הבית הוא, י"א שהוא רק לדעת רב נחמן, ולא להלכה (ראה תשובות רמ"א תנינא סי' קיב). ועפ"ש כ"מ אחרונים (הובאו ונסמנו באוצר מפרשי התלמוד לכ"מ שם) בזה, יש לומר שגם לדעה זו איז ענין דשליחות. ואכ"מ.

וצ"ע בשרע אדה"י האר"ה סי' רמג האילך (וש"ג). ושם סי' רמג סוס"ד. שלענין שליחות אין לחלק בין עושה לטובת המשלח בין עושה לטובת השליח בין כך ובין כך שלוחו הוא.

ואולי השליחות בשבת כשהנכרי עושה מלאכה עבורו אינו כענין השליחות בכלל, כיון שסרס אינו מן התורה אלא רק „שליחות לחומרא“ (לשונו אדה"י שם ר"ס רמג). וכמה פרטי דינים שם האיסור הוא כי „נראה הדבר כאילו עסק זה בשביל הישראלי וכי"ב. ועצ"ע.

(33) ראה בארוכה לקח טוב להרי"י ענגל בתחלתו.

וראה שרע אדה"י האר"ה קרא לסרס"ג סק"ח.

(34) תשא לד, כג.

(35) שם, כד.

(36) חגיגה בתחלתה. וראה אדה"י ס"פ וירא קג.

ב ואילך.

(37) ראה לקריאת ברכה צח, ב. ושם: שעריו כל

הנשמות מתבטלין כנר בפני האבוקה כר עי"ש.

(38) אבות פ"ה מ"ה.

(39) ראה תשכ"ז הג"ל (בשוה"ג להערה 10)

שלוך היו עדיין עולין לרגל, כי עדיין נשאר

מהניסים שהם בירושלים כ"ר.

(40) תודיה כי פסיון (כ"ב כא, א). וראה רש"ם

ראה יד, כג.

(בדוגמת נשמות בגן עדן וואס נהנין מזון השכינה"י).

דער אוועקגיין און קומענדיק צוריק יעדערער למקומו (בד מרחשו), איז דאך ניט כדי לראות את פני גו', כדי ער זאל דערהערן און פילן גיטלעכקייט (ואדרכא דאס האט ער געהאט אין א גאר העכערן אופן ווען ער איז געווען במקום אשר יבחר האל לשכן שמו שם, לפני ה', בירושלים בביהמ"ק).

נאך צו אויספירן די כוונה און שליחות פון דעם אויבערשטן אויף מקיים זיין תומ"צ, און בכללות — לעשות לו ית' דירה בתחתונים:

איז דוקא דעמולט ווערט ער א שליח, שלוחו של אדם — העליון — כמותו, כמותו ממש"י פון כביכול, דעם אויבערשטן.

ו. עפ"ז איז מובן וואס די עבודה פון ז' מרחשון אומקערנדיק זיך פון עלי' לרגל ווערט אנגערופן. לך לך:

אמיתית ענין ההליכה איז דוקא ווען מ'גייט אריבער אין א נייער דרגא לגמרי, וועלכע איז באין ערוך העכער פון דער דרגא וואו מ'איז געווען פריער, כידוע"י.

און וויבאלד אז פריער, בעלייתם לרגל, איז זייער עבודה געווען יראה כל זכור, זייער מציאות, זי אלס נבראים זאלן זען און דערהערן גיטלעכקייט, קומט אויס, אז די עבודה תחת גפנו גו', וואס ענינה איז אויספירן די כוונה ורצון פונעם אויבערשטן, איז א הליכה

באין ערוך — בין נברא לבורא איז אין ערוך"י.

און דעריבער איז די עבודה פון תומ"צ (לעשות לו ית' דירה בתחתונים), אנהויבנדיק פון ז' מרחשון, פאר-בונדן מיט לך לך.

ז. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פארשטיין די שייכות צו שם הסדרה, לך לך, וואו עס רעדט זיך וועגן הליכת אברהם מחוץ לא"י:

אברהם אבינו, נאך זייענדיק אין חו"ל, האט מפרסם געווען אלקות און געבראכט מענטשן צו דינען דעם אויבערשטן — את הנפש אשר עשו בחרו"י, כמסופר בארוכה אין מדרשי חז"ל, און ווי דער רמב"ם איז מבאר בפרטיות, והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שייכ"י רוהו כל הבראים הבאים כר והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעו שיש אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד כו'.

וויבאלד אבער אז דאס אלץ איז געווען מצד דעם וואס הכיר את בוראו, שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה, קומט אויס, אז דאס וואס ער האט מפרסם געווען אלקות איז געווען מצד זיין הכיר, אנערקענונג פון אלקות.

און כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות כו' — איז ער געגאנגען

- (44) שלכן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעה"ז מכל חיי העה"ב (אבות פ"ד מ"ז).
- כי בעה"ב הוא התענוג והנחיר של הנברא שהוא בא"ע להתענוג של הנברא שבחשובה ומעשים טובים בעה"ז. ראה המשך וככה תולין פ"ב.
- (45) מרשנו י"ב.
- (46) ראה גם פרשי נח י"א, כח.
- (47) הל' ע"ז פ"א ה"ג.

כדי צו פארשטארקן און נאכמער אונטערשטרייכן אז אידן זיינען, הקהל' (מיט א האיד' הידיעה), איין קהל

וואלט געווען גוט און גאר וואונטשענסווערט אז, אין צוגאב צו דער פולסטער עבודת השם, יעדערער לויט זיינע ספעציעלע פעאיקייטן און מעגליכקייטן, זאל יעדערער און יעדערע נעמען אויף זיך, בלי נדר, מוסיף זיין און טאן איין און די זעלבע מצוה-דאך יעדן טאג פון יאר און מיט שמחה — א זאך וואס איז שוה לכל נפש: לערנען אן ענין פון פרשת השבוע (סדרה פון דער וואך) און געבן אויף צדקה (ערב שבת וירט — אויך פאר שבת וירט) און מה טוב — אין א מספר פון צען — בהתאם צו די צען סוגים פון וועלכע עס שטעלט זיך צוזאמען דער קהל פון אידן,

און תורה איז דאך — פקודי השם ישרים משמחי לב און אזוי אויך — צדקה.

די נקודה בהנ"ל: ארויסברענגען און מדגיש זיין בחיי יום יום פון דעם שנת הקהל — די שמחה, שמחה של תורה ומצוה ועבודת השם, און אין דעם פאראייניקן אלע אידן, האנשים והנשים והטף, און פאראייניקן זיי אין א קהל גדול, ושמחה פורץ גדר, כולל די גדרים פון גלות.

מען זעט בגלוי אז די וועלט שאקעלט זיך און טרייסעלט זיך אלץ מער און מער,

אידן, דער עס לבדד ישכון, איז, צוזאמען דערמיט, ווי מ'האט געלייענט בפרשת וזאת הברכה בשמחת תורה און — ברבים ובפרהסיא ובשמחה רבה: וישכון ישראל בטח בדד גו' אשריך ישראל מי כמוכה עם נושע בהשם מגן עזרך,

האיד' הידיעה: ע"ד ראב"ע לשלח טו, טו. ומעיקרא ל"ק מהא דלוי' וכו' לא אקרי קהל (הוריות ו, ב). און קהל: ראה בארוכה מכתבי: עשי' ח"י אלול, ימי הסליחות החשים, בין יום הכפורים לחג הסוכות תשמ"א.

יעדערער . . . מעגליכקייטן: בגיל בכוונות. לערנען . . . צדקה: שייכותם זליז — ראה ת"א בתחלתו (נעשה מוחו כו'). ובארוכה במכ כ"ק אדמור (מהרש"ב) נ"ע (נדפס בסה"מ חש"ס ס"ע 18 (השני) ואילך). אין א מספר פון צען: ראה גם שיחת יום ד', כ"ח תשרי תשמ"א סי"ג. צען סוגים . . . פון אידן: ר"ס נצבים. לקרית ר"ס נצבים (מוח"כ פ"א, א). תורה איז דאך — פקודי . . . לב: תהלים יט, ט. מרש"ע א"ח ר"ס תקנ"ד. אזוי אויך — צדקה: ראה ס' העיקרים שם. סיפור שם: ובצדקה ובניח כתיב ג"כ (ראה טו, י) לא ירע לבבך בתת כ"י כי ציל השפע והחסד בשמחה וטוב לבב. שמחה . . . פאראייניקן: להעיר מתענית כב, א. כש"ס מ"ח, ערב. ושמחה פורץ גדר: המשך שמח תשמ"ח תרנ"ז ע' 49 ואילך. וועלט שאקעלט זיך: שוה מברכי' הוספה בתומ"צ שעליהם העולם עומד ומגדיל שמחת התומ"צ כיתרון האור כו'. וראה תניא מ"ג.

עס לבדד ישכון: כלל כב, ט. וראה א"ח להר"מ עה"פ (בהוצאת קה"ת — מח, א ואילך).

בפרשת וזאת הברכה: לג, כח"כט.

בטח בדד: ראה סנהדרין קד, א. פרשי עה"פ.

(*) (נדפסו בלקו"ש חש"ס ע' 611 ואילך, ע' 564 ואילך. המו"ל.

(**) לקו"ש חכ"ד ע' 323. המו"ל.

— עשרת ימי תשובה, יום הכפורים, חג הסוכות און בפרט אין זייער סיום וחיותם — שמיני עצרת ושמיחת תורה,

וואס דאס איז דאך איינער פון די הויפט צוועקן פון דער עלי' לרגל (כפשוטה, און — אויך ברוחניות, אין חוץ לארץ ובזמן הגלות, אין דער באטרעפערענער צייט) אז ווען מ'האט יורד געווען פון דער עלי' לבית המקדש, און זיך אומגעקערט יעדערער צו זיך א היים און צום געוויינטליכן טאג טעגליכן לעבן

זאל מען, אויפהויבן, מעלה זיין די ירידה ביז צו א גאר גרויסער עלי' — דורך מאכן זיין היים און זיין גאנצע אומגעבונג — אן ארט אויף וועלכן דער אויבערשטער זאגט, ענליך ווי ער האט געזאגט אויפן משכן-מקדש, ושכנתי בתוכם

און דורך מאכן זיינע, געוויינליכע, טעג, כל הימים אשר אתם חיים, טעג פון רגל, ימים טובים — אָנפֿילנדיק זיי מיט מעשים טובים (מצוות), אָנהייבנדיק מיט תורה — אין טוב אלא תורה,

און זעלבסטפארשטענדליך, דאס אלעס מיט שמחה, שמחה אמיתית, לויט דעם אָנזאָג, עבדו את השם בשמחה, בשמחה ובטוב לבב,

וואס דאס איז אין איינקלאנג מיט דעם חותם פון מועדי תשרי — זמן שמחתנו און שמחת תורה, וועלכע זיינען דער אונערשעפליכער קוואל פון שמחה של תורה ומצוה פאר יעדן טאג פון דעם גאנצן יאר, ובפרט אין א הקהל יאר, פאר יעדן פון כל ישראל האנשים והנשים והטף — בא יעדערן פון זיי לויט זיינע מעגליכקייטן און אין דער פולסטער מאָס, כדבעי למיעבד בכל מעשיך ובכל דרכיך.

• • •

סיום וחיותם: שהכל הולך אחר החיתום (ברכות יב, א).

איינער פון די הויפט צוועקן פון דער עלי' לרגל: ראה גם תעדיה כי מציון — ביב כא, א.

מעלה זיין די ירידה וכו': עי' המבואר בכ"מ בענין ירידה צורך עלי'.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח. וראה של"ה (סס, א. ובכ"מ). ר"ח שער האהבה פ"ז קרוב לתחלתו.

כל . . . חיים: ל' הכותב בפרשת הקהל (וילך שם, יג).

מעשים טובים (מצוות): ראה תרא צ, ג. שיעור אורה שם.

אין טוב אלא תורה: אבות פ"ז, ג.

מיט שמחה: ראה רמב"ם סוף הל' לולב. ס' העיקרים מג פלג. שער המצות (להארי"ל) בהקדמתו. תניא סכ"ז. סידור רפא, ד. המשך תעריב ח"ג ע' ארטא ואליל. ובתרא (תולדות כ, ב): הארי"ל ה' שמח מאד בעשיית המצות ולזה זכה לרוחיק. השייכות לרוחיק — ראה ירושלמי סוכה רס"ה, ונת' בלקרא להיהימ ד"ה וסוכה תהי' (בהוצאת קה"ת — סרי"ט (סו, סע"ג ואליל)).

לויט דעם אָנזאָג: תהלים ק, ב. וראה זח"ג נו, א. הובא ונת' ברשימות הצי' לתהלים עה"ט. וראה ד"ה עבדו את ה' בשמחה, תרצ"ט (בשה"מ תרצ"ט ע' 94).

בשמחה ובטוב לבב: שייכותם — ראה אהיה תבוא (ע' תתש ואליל). ד"ה אלקים אילי, תשי"ג.

כדבעי למיעבד: ראה כתובות סו, רע"א.

בכל מעשיך ובכל דרכיך: ראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושרע ארח סרליא. שיע' אהר"ז סקני ס"ב. וצעק שבשיעור אהר"ז שם השמים. כל מעשיך יהיו לשיש' (אבל מציון בונים לעיין בארז"ל פ"ז ובח"פ להרמב"ם פ"ה, שבשניהם מקושר הנ"ל עם, בכל דרכיך דעה"י).

אין אַנדערע ווערטער: דער פירטום פון אלקות זייענדיק בחו"ל, וויבאלד דאס איז געווען פארבונדן מיט זיין הכרה, איז געווען אין אן אופן אז וועלט איז א באזונדערע זאך וועלכע איז בטל צו אלקות: משא"כ דער פירטום נאָכן ציווי, לך לך, וואס איז געקומען מצד ציווי הבורא, איז געווען אין אן אופן פון ויקרא שם"י בשם ה' אל עולם" (און נ"ט, אל העולם), אז וועלט מיט אלקות זיינען כביכול איין זאך"י.

ט. דאס איז אויך וואס דער פסוק זאגט ומאריך, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (אל הארץ אשר אראך): די הדגשה איז דא נ"ט אז אברהם זאל גיין אין א"י, נאָר (דער עיקר) — ער זאל אַרויסגיין" פון (זיין מציאות —) ארצך, מולדתך און בית אביך

— ווי חסידות טייטשט דאס אפ"י: מארצך — פון דיינע רצונות, וממור — לדתך — פון דיינע געוואוינהייטן (ומדות), ומבית אביך — פון דיין חכמה (אב וחכמה) — אע"פ וואס בא אברהם'ן איז דאס אַלץ געווען אין קדושה ואלקות, אָבער דאך, מארצך וממולדתך ומבית אביך, זיינע רצונות ומדות ומוחין (טאקע דקדושה, אָבער א

עד שנתקצו אליו אלה אלפים ורבות והם אנשי בית אברהם ושחל בלבם העיקר הגדול הזה.

(54) ראה רמב"ם שם: עד שנגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם.

(55) וירא כא, לג. וראה סוטה י, סע"א ואליל.

(56) לקרא תבא מב, ד. מג, ג. המשך תעריב פרק קלג. ועוד.

(57) משכיל לדוד כאן בפרשי ריש פרשתנו, שהדיק בפרשי שלא נאמר לך לך על הליכתו לארץ ישראל (כרגיל בקרא בכ"מ) כיא על יציאתו, ע"ש.

(58) ראה סד"ה לך לך תשי"ה. ועוד. לקמו ע' 305 ואליל. לקרא ח"א פ' לך ע' 18.

מודיע זיין, שאין זו דרך האמת דאתם הולכים בה.

ח. אויף (און נאָך) דעם איז געווען דער ציווי פון דעם אויבערשטן — לך לך. און פון דעמולט האט זיך אָנגע-הויבן ביי אברהם אַ נייער סדר: ער האט מגלה געווען אלקות מצד ציווי ה' — אַלס שלוחו של הקב"ה.

און דעריבער איז דוקא אַנקומענדיק קיין א"י ווערט דערציילט אז, ויקרא בשם ה'", כאַטש אויך פריער האט ער מפרסם געווען אלקות אין וועלט, כנ"ל: די תורה דערציילט דערמיט, אז נ"ט (נאָר) אויך אין א"י האט ער מגלה געווען אלקות, נאָר אז (נאָכן ציווי ה' לך לך) איז דאס געווען באופן אחר לגמרי, ע"ד פי רש"י: עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ שהרגלתי בפ"י הבריות, אבל כשלקחתי מבית אבי ה'י אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה'י רגיל בארץ".

הגם אז אויך בחו"ל האט אברהם מפרסם געווען אלקות בעולם, איז אָבער, לא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה'י רגיל בארץ": דוקא דורך ויקרא שם בשם ה'י זייענדיק אין א"י (נאָכן ציווי, לך לך) איז, הרגלתי בפ"י הבריות".

(48) להעיר מפנים יפות כאן.

(49) להעיר גם מצפ"ע תרומות נעתק בצפ"ע עה"ת ח"ש כד, א: דאברהם (ה' בו ד' גדרים) בן ג' הוה בו אמונה שכליות כ"י כשה' בן עה (שהוא בצאתו מחרון) התחיל עשיית המצות.

(50) פרשתנו יב, ח.

(51) ח"ש כד, ז.

(52) ראה בארובה בבאור פרשי זה לקרא חס"י ע' 158 ואליל.

(53) להעיר מרמב"ם שם שמיסים שלפני יציאתו לאחר. כיון שגבר עליהם בראיותיו כ"י ורק אחר, שהגיע לארץ כנען כ', עד שיחזירוהו לדרך האמת.

מר-חשון

ב"ה, עשיק פ' לך לך,
ז' מ"ח ה'תשמ"א, שנת הקהל.
ברוקלין, נ"י.

לכל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

קומענדיק פון חודש תשרי, און אין דעם טאג ווען, בזמן שבית המקדש הי' קיים, האָט זיך פֿאַרענדיקט דער אומקערן זיך פון דער עלי לרגל דחג הסוכות זמן שמחתנו לבית המקדש,

ובפרט אין אַ יאָר (ווי היינטיקער יאָר) פון הקהל, ווען עס האָבן עולה לרגל געווען, כל ישראל גוי האנשים והנשים והטף,

אין דאָן זיכער אַז יעדער איד, האנשים והנשים והטף, דאָרף, מיט דער פאָסענדער זריות, גלייך אָנהייבן, פאָנאָנדערפאָקן און נוצן אין דער פולסטער מאָס, אין זיין טאָג טעגליכן לעבן, דעם גרויסן רוחניות'דיקן רייכטום וואָס ער האָט באַקומען אין חודש תשרי בכלל, אָנהייבנדיק פון ראש השנה און נאָכגעפאָלגט דורך

עשיק פ' לך לך: להעיר דאחיות כמלות הם בסוד הגאולה כ"ך בו נבאל א"א מאור כשדים שנאמר לך לך כר (סדרא סמית. במדבר פ"ח, כא. י"ש לך לך רמו סד. שלה קעד, ב), עיד עסקא דשבתא כפול (אזה"ת לך לך (כ"ך ד) תרעד, א ואלד. ד"ה ויאמר גר לך לך, תרכ"ז).
ז' מ"ח: בוח"ב הוספות (ערה, א): ומאלול כ"ר עד שיתא יומין בחשון עד דיהדרון כ"נ מחוביהו ויתכמר להון. ואלד י"ש לבאר זה עממשנית בטעם לאלול דא אומרים. בקשו פני את פניך זה אבקש וכן העלי לרגל היא לראות את פני ה' וכן תשריע (עין לקרא ד"ה כי תצא — השני — ובאורו).
ז' מ"ח: פֿאַרענדיקט דער אומקערן זיך פון דער עלי לרגל: שאז יגיע אחרון שבישראל לנהר פרת (שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים) — תענית י, א. שרע אדהו ארץ ר"ס ק"ו. וראה ש"ך ח"מ סמ"ג סמ"ז, שעד שבעה בחשון. ה"י דומה להם כאילו הם עדיין בא"י עוסקים בעניני הרגל. ומשי"כ שם: ואע"ג דהשתא כ"ר לשון כ"ר — עמשי"כ אדהו בש"ע שם: וא"כ כ"ר נ"ס היום כ"ר, י"ל דמורוצת בזה קשית הש"ך, דאין זה רק לשון כ"ר, אלא הענין דעוסקים בעניני הרגל.

שנת הקהל: דאז הלך לך דהליכה (חזרה) דוגל הא דכל ישראל אנשים נשים וטף.

ומן שמחתנו: לשון רבים — ראה לקראת שמע"צ פח, ד ואלד.

כל ישראל: והטף: וילך לא, יא"ב. וראה לקוטי לייצא אגרות ע' רמה ואלד.

מיט דער פאָסענדער זריות: ראה אגה"ק סכ"א.

פאָנאָנדערפאָקן: ראה שיחת שמע"צ התש"ו — נעתקה בהקדמה לקונטרס שמע"צ שמחת הושענא

(קונטרס פה).

רוחניות'דיקן רייכטום: . באַקומען אין חודש תשרי: חודש השביעי, שהוא משופע בכל (ויקרא פכ"ט, ח (וגם בגמ' — גתות). וראה ד"ה י"ט של ר"ה תש"י בתחלתו, ומשכ"ע ב"ב ס"ב לכל ישראל על כל השנה (כשי"ס — הוצאת קה"ת — הוספות ס"י לא. ושי"ג). וראה אזה"ת סוכות ע' איתשנו. ברכה ט"ע איתשנו ואלד. ד"ה זהר תעשה תשי"ב ס"ג. ועד.

(*) וראה לעיל ע' 54 ואילך. ע' 367 ואילך. המול.

מציאות דקדושה), אל הארץ אשר אראך: ער דאָרף גיין אין דער ארץ (עבודה) וואָס (און ווי) דער אוי- בערשטער ווייזט אָן —

וואָס דאָס האָט אויפגעטאָן אָן עילוי שלא בערך אין אברהם'ן, אָז ער איז גע- וואָרן אַ שליח ה', וואָס דורך דעם איז געוואָרן צוואה וחיבור פון נברא מיט בורא, וואָס איז געווען די הכנה צו חיבור עליונים ותחתונים שבמית".

יוד. דאָס איז די הוראה וואָס מען נעמט אַרויס פון ז' מרחשון וואָס פאָלט אויס, כנ"ל, לעולם אין דער וואָך פון פ' לך לך — וואָס אויך בזמן הגלות איז דאָס דער זמן ווען מ'גייט אַרויס פון עסוקין בעניני הרגל' און מען גייט

(60) ראה לקמן ע' 301 ואילך, ושי"ג קונט ריעקב הלך לדרכו תשי"ג (נדפס לקמן ע' 367 ואילך). ושי"ג. לקמן ע' 381 ואילך. ובכ"מ.
(61) ישע"י מ, ה.

(59) משא"כ עבודתו לפניו (ראה לקוטי חסיד ע' 84 ובהערות 13, 14 שם. ושי"ג).